

ÎNVĂȚĂMÂNTUL ÎN DOMENIUL BIBLIOTECONOMIEI ȘI ȘTIINȚEI INFORMĂRII ÎN CONTEXTUL OBIECTIVELOR PROCESULUI DE LA BOLOGNA

Nelly Țurcan, dr., conf. univ.

The author reflects the common aspects and the differences in the organization and educational content of librarian science field in European countries. There is represented the experience of Journalism and Public Communication Faculty visa-vie to elaboration of educational standards of achievement of a professional librarian. The correlation and the compatibility of higher educational system in the Library Science and Information field in Moldova Republic that implies essential reforms in educational planning.

Investiția în educație și în formarea oamenilor este cea mai rentabilă pentru dezvoltarea unei societăți pe termen lung. De aceea, instituțiile de învățământ și de educație, precum și cele de cercetare științifică, sunt privite ca instituții strategice pentru destinul național.

Performanțele dezvoltării Republicii Moldova în anii următori vor fi determinate, în primul rând, de competența și pregătirea oamenilor, de felul lor de a munci, de capacitatea structurilor instituționale de a valorifica eficient acest potențial. Educația este factorul strategic al dezvoltării de perspectivă și ea privește modelarea multidimensională și anticipativă a factorului uman. Schimbările din sistemul de educație vor avea efecte în toate componentele societății, fiind pârghia hotărâtoare pentru trecerea la un nou tip de societate. Oamenii sunt chemați să învețe permanent, să învețe să-și amelioreze prin forțe proprii condițiile de viață, să-și proiecteze viitorul cu luciditate și îndrăzneală.

Educația, asigurând accesul tuturor la cunoștințe, este determinată să joace un rol important în realizarea unui obiectiv general, care stă în fața comunității europene: să ajute la înțelegerea lumii și la înțelegerea vecinilor, pentru a se înțelege pe sine însuși. Un rol aparte în realizarea acestui obiectiv revine sistemului de învățământ superior, universităților.

Pentru a se putea înscrie în noul orizont al civilizației europene, Moldova trebuie să-și reactiveze potențialul creator de care dispune, forța intelectuală și resursele morale ale societății, dorința de afirmare și spiritul de inițiativă ale tineretului, sistemul de educație și celelalte calități ale factorului uman. Aceasta poate fi realizat doar prin integrarea la toate nivelele din sistemul educațional, inclusiv învățământul superior.

Aderarea Republicii Moldova în calitate de membru plenipotențiar al Procesului de la Bologna oferă șanse mari pentru universitățile autohtone de a se încadra în spațiul european al învățământului superior (3).

Tendința spre integrare și rezolvare a problemelor globale în comun, devin astăzi dimensiuni principale ale dezvoltării țărilor europene. În acest context formarea spațiului unic educațional european a devenit un obiectiv major, care a stat la baza Procesului de la Bologna (2). Deși este o responsabilitate a Miniștrilor Educației, Declarația de la Bologna a fost formulată în strânsă legătură cu reprezentanții universităților, făcând din universități parteneri ai Procesului de la Bologna. Procesul de la Bologna este o cooperare între statele, care își decid propriile politici educaționale. Procesul de la Bologna este un proces de compatibilizare a sistemelor de învățământ superior din țările europene.

Să trecem în revistă evoluția / istoria acestui obiectiv, formulările concrete ale cadrului European al „Procesului Bologna”:

- Declarația de la Sorbona (mai, 1998);
- Declarația de la Bologna (iunie, 1999), care a prevăzut:
 - adoptarea unui sistem comparabil al diplomelor, inclusiv prin implementarea Suplimentului la Diplomă ; adoptarea unui sistem bazat pe două cicluri – Licență (Bachelor) și Master;
 - implementarea unui sistem comun de credite transferabile – Sistemul European de Credite Transferabile (ECTS - European Credit Transfer System); promovarea mobilității studenților, profesorilor, cercetătorilor și personalului administrativ, promovarea cooperării și asigurarea calității; promovarea dimensiunii europene în învățământul superior;
- Convenția de la Salamanca (martie, 2001);
- Comunicatul de la Praga (mai, 2001), la care au fost acceptate încă trei obiective: instruirea pe parcursul întregii vieți; incluziunea instituțiilor de învățământ superior și a studenților; promovarea atractivității Spațiului European al Învățământului Superior (EHEA);
- Convenția de la Graz (mai, 2003);
- Comunicatul de la Berlin (septembrie 2003), care a inclus studiile de Doctorat ca treaptă a învățământului superior și asocierea între Spațiul European al Învățământului Superior și Spațiul European de Cercetare; Întâlnirea Miniștrilor la Bergen, Norvegia (mai, 2005);
- Întâlnirea Miniștrilor la Londra, Marea Britanie (2007).

Cele zece obiectivele ale Procesului de la Bologna, enumerate mai sus, indica o legătura strânsă între Procesul de la Bologna și legislația națională a țărilor participante. Evoluția aderării Moldovei la Procesul de la Bologna începe în anul 1999 prin ratificarea Convenției de la Lisabona, referitoare la

recunoașterea diplomelor de studii superioare. În scopul racordării legislației naționale la obiectivele Procesului de la Bologna, la 5 mai 2005 Parlamentul Moldovei a adoptat modificări la Legea Învățământului. Potrivit noii redacții a Legii, începând cu anul de studii 2005-2006, învățământul superior, cu excepția celui medical și farmaceutic, este organizat în două cicluri: studii superioare de licență (3-4 ani) și studii superioare de masterat (1-2 ani). Legea mai prevede și introducerea obligatorie în toate instituțiile de învățământ superior din republică a Sistemului European de Credite Transferabile (ECTS) (3).

Începând cu anul universitar 2004-2005 la sfârșitul studiilor se eliberează Suplimentul la Diplomă. În iulie 2005 Parlamentul Moldovei a adoptat un nou Nomenclator al Specialităților pentru ciclul I (Licență), iar în august 2005 Ministerul Educației, Tineretului și Sportului a propus un Plan-cadru modificat pentru învățământul universitar.

Construirea spațiului comun al învățământului superior se bazează pe ideea internaționalizării, protejând diversitatea experiențelor formative naționale.

În domeniul Biblioteconomiei și Științei Informării aderarea la Spațiul European de Învățământ Superior presupune internaționalizarea studiilor și racordarea la standardele europene, internaționale de formare academică în domeniu. Alinierea la Procesul de la Bologna a fost susținută de EBLIDA (Biroul European al Asociațiilor Bibliotecarilor, Specialiștilor în Informare și Documentare) și de EUCLID (Asociația Europeană pentru Instruire și Cercetare în Biblioteconomie și Știința Informării) (4).

În scopul promovării principiilor de aderare la Spațiul European de Învățământ Superior în mai 2004 EBLIDA a organizat un seminar, ce s-a axat pe integrarea învățământului biblioteconomic superior în spațiul european al educației. Workshop-ul, organizat în luna august 2005 la Copenhaga de

EUCLID, a pus în discuției dezvoltarea curriculară în domeniul Biblioteconomiei și Științei Informării.

Analiza organizării studiilor și a curriculum-ului de specialitate în domeniul Biblioteconomiei și Științei Informării din diferite țări europene permite de a remarca o anumită diversitate. Astfel, 6% din școlile biblioteconomice europene sunt instituții academice independente; 10% reprezintă facultăți sau departamente independente din cadrul universităților; 60% sunt departamente din cadrul facultăților specifice și 25% constituie programe de biblioteconomie din cadrul departamentelor specifice.

În instituțiile academice din Europa există câteva modele ale studiilor în domeniul Biblioteconomiei și Științei Informării. Primul model prevede că la studii de Master sunt admiși deținătorii de Licență din același domeniu profesional (Italia, Danemarca, Spania, Olanda). Al doilea model prevede admiterea la studii de Master a deținătorilor de Licență din alte domenii profesionale (Marea Britanie). În conformitate cu cel de-al treilea model studiile de Master sunt deschise pentru deținătorii de Licență din orice domeniu profesional, după realizarea programelor de competențe (Italia, Olanda, Spania). Al patrulea model – studiile de Master sunt deschise pentru deținătorii de Licență din același domeniu și pentru cei cu studii vocaționale după realizarea programelor de competențe (Olanda). Al cincilea model – studiile de Master sunt deschise pentru deținătorii de Licență din orice domeniu de studii vocaționale după realizarea programelor de competențe.

Programele academice, oferite de către școlile de biblioteconomie, constată și ele o diversitate, dar și unele tendințe comune. Una dintre tendințele comune constă în trecerea multor universități la două cicluri de pregătire a specialiștilor în domeniul Biblioteconomiei și Științei Informării: ciclul I – Licență (Bachelor) de 3 ani, cu acumularea a 180 de credite; ciclul II – Master de 2 ani cu

acumularea a 120 de credite. Astfel, universitățile academice din Olanda au adoptat programe pentru Bachelor (180 credite) și Master (120 credite) din anul universitar 2002-2003, iar universitățile de științe aplicate au adoptat programe pentru Bachelor de 240 credite. Din anul universitar 2003-2004 universitățile de științe aplicate au organizat programe pentru Master, care prevăd acumularea a nu mai puțin de 60 de credite la cursurile de orientare profesională.

Toate instituțiile din anii 2003-2004 au trecut la sistemul de două cicluri: Bachelor (180 credite) / Master (120 credite). În Italia, din anii 2001-2002 este implementat modelul nou de Bachelor (3 ani) / Master (2 ani). În Danemarca din anul 1993 structura studiilor este de 3 ani pentru Bachelor, 2 ani pentru Master și 3 ani pentru Doctorat (PhD). Unele programe de Master în Danemarca impun doi ani de experiență profesională. Studiile în domeniul Bibliologiei și Științei Informării din România se realizează după sistemul de două cicluri din anul universitar 2005-2006. Pentru învățământul biblioteconomic universitar Procesul de la Bologna reprezintă un stimul puternic de consolidare a angajamentelor internaționale privind obiectivele comune: recunoașterea diplomelor de studii universitare; calitatea învățământului universitar; instruirea continuă, mobilitate academică și cooperarea interuniversitară la nivel național și internațional etc.

La Facultatea Jurnalism și Științe ale Comunicării pe parcursul ultimului an s-au întreprins pași concreți, care vizează realizarea obiectivelor Procesului de la Bologna. În primul rând, este vorba de elaborarea standardelor educaționale de formare profesională. Conform Nomenclatorului de specialități pentru ciclul I de Licență specialitatea 344 „Biblioteconomie, asistență informațională și arhivistică” este inclusă în domeniul de formare profesională 34 „Științe ale Comunicării”. Începând cu anul universitar 2005-2006

pregătirea specialiștilor în domeniul Biblioteconomiei și Științei Informării se va realiza în două cicluri: Licență – 3 ani (180 credite) și Master – 2 ani (120 credite). Planul nou de studii pentru ciclul I la specialitate este orientat spre profesie și o intrare imediată pe piața de muncă, dar în același timp el creează o bază pentru studii ulterioare și o intrare mai târzie pe piața muncii.

Corelarea, compatibilizarea sistemului de învățământ superior în domeniul Biblioteconomiei și Științei Informării din Moldova cu sistemele europene se va realiza prin reformarea planurilor de învățământ. Anume această activitate este de primă importanță pentru corpul profesoral al Facultății de Jurnalism și Științe ale Comunicării și a catedrei de specialitate - Biblioteconomie și Asistență Informațională.

Referințe:

1. Probleme actuale ale teoriei și practicii biblioteconomice: către 45 de ani de învățământ biblioteconomic superior în Republica Moldova / Univ. de Stat din Moldova; Bibl. municipală „B.P. Hasdeu”; coord. de ed.: N. Goian, L. Kulikovski. Ch.: Museum, 2005. 252 p.
2. The Bologna Declaration.
www.coe.int/T/E/BolognaProces/BolognaDeclaration.asp
3. www.almamater.md
4. www.eblida.org